

greppa näringen

Verksamhetsberättelse

2012

Foto: Janne Andersson

Innehåll

Inledning	3
Måluppfyllelse 2012.....	4
Medlemsstatistik	
Information och marknadsföring centralt.....	5
Mässor	
Information och marknadsföring i länen	8
Samverkan mellan länen	
Aktiviteter i länen	
Rådgivning	11
Nya rådgivningsbesök	
Genomförda rådgivningsbesök	
Utbildning.....	13
Greppa Näringens medarbetare	14
Året i siffror.....	16

Snabba fakta 2012

- › 8 715 lantbruksmedlemmar anmälde till rådgivning vilket var en ökning med 7 procent från 2011.
- › 44 miljoner kr användes till projektet.
- › 4 026 enskilda rådgivningsbesök genomfördes
- › Dessutom genomfördes ett stort antal grupprådgivningar. 43 st vattendragsgrupper med totalt 245 deltagare och 31 st Energikollen-grupper med totalt 262 deltagare.
- › 270 rådgivare från 66 olika organisationer, varav 11 länsstyrelser, genomförde rådgivningsbesöken.
- › 18 kurser för rådgivare arrangerades under året.
- › Ett nytt rådgivningsområde lanserades:
  - Energikollen – energieffektiviseringsrådgivning med gruppbesök och enskild rådgivning. Enskild rådgivning inom Energikollen är för djurgårdar och växthus.
- › 3081 personer prenumererade på nyheter som publicerades på www.greppa.nu.
- › Greppa Näringen mötte lantbrukare i montrar på bland annat Borgeby Fältdagar, Brunnbys lantbrukardag, Logården, EnergiÖst och Elmia Odlå.

Foto: Janne Andersson

Inledning

Greppa Näringen erbjuder kostnadsfri rådgivning som både lantbrukare och miljön tjänar på. Målen är minskade utsläpp av klimatgaser, minskad övergödning och säker användning av växtskyddsmedel. Projektet arbetar med lösningar som ligger i framkant inom miljö- och klimatområdet och är en drivkraft för lönsam tillväxt i den svenska lantbruksnäringen.

Greppa Näringen drivs i samarbete mellan Jordbruksverket, LRF, länsstyrelserna samt ett stort antal företag i lantbruksbranschen.

Syftet med Greppa Näringen är:

Greppa Näringen ska inspirera och motivera lantbrukare och rådgivare att använda kunskap så att gårdens miljöpåverkan minskar och lönsamheten förbättras. Med arbetet i Greppa Näringen ska lantbruket bidra till att miljö kvalitetsmålen ”Ingen övergödning”, ”Giftfri miljö” och ”Begränsad klimatpåverkan” nås.

Greppa Näringen har sedan starten 2001 lett till betydande minskningar av kväve- och fosforöverskotten på många gårdar, något som ger en direkt effekt på gårdarnas ekonomi. Överskotten följs med hjälp av en databas över Greppa Näringens gårdar. Databasen gör det även möjligt att beräkna och uppskatta miljöeffekter från gårdarnas produktion. Förutom växtnäringsbalanser finns uppgifter om areal åker, grödor, antal djur, bearbetningstidpunkter m.m. som kan användas vid beräkningarna. Minskade överskott i växtnäringsbalanserna kan översättas till minskningar i växtnäringsläckage från åkrarna. Våra beräkningar visar att den årliga kväveutlakningen har minskat med 800 ton och den årliga fosforutlakningen med 15-30 ton sedan starten 2001. Förlusterna av ammoniak och läckagen av växtskyddsmedel har också minskat enligt beräkningarna. Över 85 procent av lantbrukarna uppger att de vidtar åtgärder efter att de har fått besök av en rådgivare från Greppa Näringen.

Måluppfyllelse 2012

Under 2012 har vi lyckats hålla i den fart som Greppa Näringen fick under 2011 då antalet rådgivningsbesök ökade med 40 % från året innan. Nu kan vi konstatera att vi har stabiliserat oss på en högre nivå jämfört med tidigare. Den stora nyheten under året var arbetet med energieffektivisering som vi har lanserat under namnet Energikollen i Greppa Näringen. Energikollen innebär en kombination av grupprådgivning och enskild rådgivning vilket vi tror är ett vinnande koncept. Trots att arbetet blev något försenat och kom igång ute på gårdarna först i augusti/september så har över 260 lantbrukare och växthusföretagare redan deltagit vid olika gruppträffar. Intresset för energieffektivisering är stort!

Vi har under 2012 börjat planera och lägga upp strategier för ett framtida Greppa Näringen i det nya Landsbygdsprogrammet. Vi räknar kallt med att det lyckade konceptet att hitta lösningar som både lantbruket och miljön tjänar på kommer att fortsätta framöver. I skrivande stund är det lite oklart när nästa landsbygdsprogram verkligen kommer igång men att Greppa Näringen kommer fortsätta, det litar vi på.

Stina Olofsson, projektledare Greppa Näringen

Medlemsstatistik

Greppa Näringen har 8715 rådgivningsmedlemmar vilket innebär en ökning med 7 procent eller 625 medlemmar under året. Målet med antalet medlemmar till slutet av 2013 var 8100 rådgivningsmedlemmar vilket alltså nu är uppfyllt. Kampanjen har också 1559 medlemmar som bara får rådgivning om våtmarker eller vattenskydd och 1408 som endast använder IT-tjänsterna, som exempelvis växt-näringsbalansen. Dessutom fick 125 företag också energieffektiviseringsrådgivning.

Foto: Janne Andersson

Foto: Janne Andersson

Information och marknadsföring centralt

Hemsida

Greppa Näringen har två hemsidor. Den blå, www.greppa.nu som är den publika sidan och riktar sig främst till lantbrukare och den röda sidan, www.greppa.nu/adm som riktar sig till Greppa Näringens rådgivare. Den blå hemsidan beräknas ha haft över 47 000 besökare under året. I slutet av året lanserades en ny del på den blå hemsidan som vi kallar "Har du räknat?". Fokus i denna del ligger på att räkna ut hur olika miljöåtgärder påverkar ekonomin på en typgård och hittills har två typgårdar publicerats, mjölkgården och växtodlingsgården.

Interaktiva tjänster

Beräkningsverktygen på www.greppa.nu är flitigt använda av Greppa Näringens medlemmar. Under 2012 lanserades ett nytt verktyg som vi kallar Investeringskalkylen, den kan användas till att beräkna hur mycket pengar som behövs för en investering eller vilken tid det tar för en investering att betala sig.

Det mest använda verktyget på webbplatsen är att göra en växtnäringsbalans för den egna gården. En tjänst som har använts av 496 personer under året. På hemsidan finns även möjlighet att värdera sin stallgödsel i Greppa Näringens stallgödselkalkyl och att beräkna sin optimala kvävegiva via kvävesimulatorn.

Nyheter

Greppa Näringen erbjuder en nyhetsbevakningstjänst. Distributionen sker via e-post, hemsidan och Twitter. Vanligtvis

publiceras två nyheter på hemsidan varje vecka och totalt under året utkom 81 nyheter. Tjänsten har 3081 prenumeranter. Nyhetsnotiserna är den mest utnyttjade tjänsten på hemsidan.

Rådgivarmeddelande

Under året publicerades 28 st rådgivarmeddelanden via hemsidan www.greppa.nu/adm. Syftet med rådgivarmeddelandena är att nå alla aktiva rådgivare inom projektet med viktig information.

Skrifter

En ny skriftserie, med det första temat "Har du räknat? – ekonomi i miljöåtgärder på mjölkgården" publicerades under juni månad. Skriften utgår från en typgård där ekonomiska beräkningar har gjorts för olika miljöåtgärder och investeringar. Skriften har också kompletterats med ett beräkningsverktyg på hemsidan.

Två nya Praktiska råd har gjorts. Praktiska råd är en kortare broschyr på 2-6 sidor som fokuserar på ett specifikt ämne. Årets Praktiska råd handlade om;

- Grovfoderkvalitet – effekt på ekonomi och klimat
- Energieffektivisering på mjölkgården

Dessutom nytrycktes och uppdaterades tre Praktiska råd som fanns sedan tidigare:

- Din stallgödsel är värdefull
- Råd om kvävegödsling till vallen
- Tips inför vallskörden

Alla modulblad, som innehåller en kortfattad beskrivning av ett rådgivningsbesök, har uppdaterats. Under våren utkom skriften "Rådgivning 2012/2013" i en ny uppdaterad version, den innehåller beskrivningar av alla rådgivningsbesök, så kallade moduler.

Medlemsbrev

Två firsidiga medlemsbrev för medlemmar i Greppa Näringen gavs ut under året. Medlemsbreven fokuserar på vad som har hänt inom projektet och vilka nyheter som erbjuds. Medlemsbreven skickades ut till alla medlemmar under juni och december.

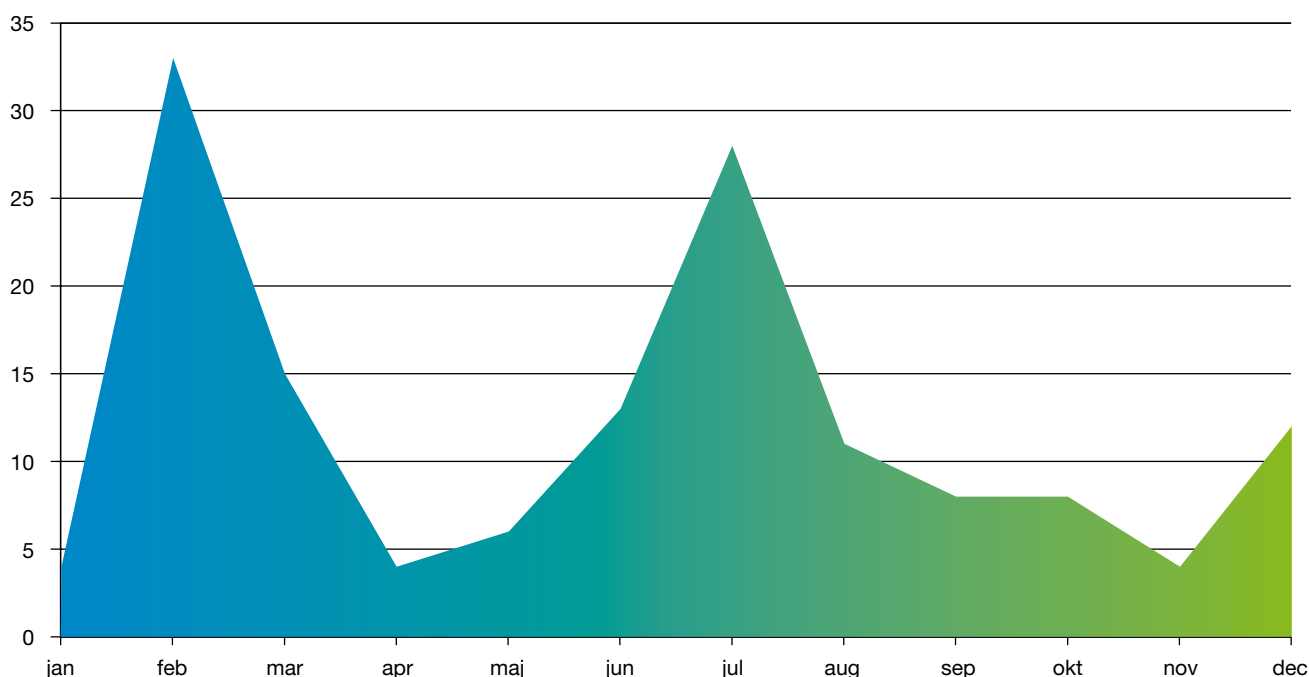
Annonsering

En annonskampanj genomfördes under våren med fokus på den nya rådgivningen Energikollen och en under senhösten med fokus på "Har du räknat?" för Mjölkgården och Växtodlingsgården. En redaktionell annons om dränering publicerades i Land Lantbruk under tidig vår och en om Energikollen publicerades i oktober och sedan igen i december. Inför mässtdeltagande på Borgeby Fältdagar och på Elmia Odlå genomfördes också en del annonsering.

Press

Den massmediala uppmärksamheten under 2012 var ungefär likvärdig med den under 2011. 166 olika pressklipp nämnde Greppa Näringen. Under början av året publicerade SLU en rapport om mätning av växtnäringssläckage i år som förknippades med Greppa Näringen eftersom rapporten lanserades i samband med en Greppa Näringen-dag i Halland. En vanligt förekommande rubrik i dessa pressklipp är "Lantbrukets miljöarbete har gett effekt".

Under våren släpptes ett pressmeddelande om lanseringen av Energikollen som tyvärr fick ett svalt mottagande av branschpressen. Möjligen berodde detta på att själva rådgivningen inte ännu fanns tillgänglig för lantbrukarna. I juni släppte LRF en debattartikel "Ät svenskt för Östersjöns skull" där Greppa Näringen omnämndes och informationen fick bra spridning. Under slutet av året har fler pressklipp kring Energikollen kommit tack vare att flera länsstyrelser har arrangerat pressaktiviteter i sina län.

I diagrammet visas antalet pressklipp per månad. Under början av året nämndes Greppa Näringen i samband med släppet av en SLU-rapport om växtnäringssläckage. Under sommaren lyfte LRF Greppa Näringen i en debattartikel om att äta svenskt för Östersjöns skull. Mot slutet av året handlade pressklipp till stor del om Energikollen.

Mässor

Borgeby Fältdagar

Borgeby Fältdagar är en utomhusmessa som hålls i Skåne veckan efter midsommar. Under 2012 deltog Greppa Näringen i en monter i samarbete med Jordbruksverket och dessutom i den samarrangerade Gropen. Vi hade en traktor som kört fast i lös jord, för att visa på vikten av en god dränering vilket gav ett bra tillfälle att marknadsföra rådgivningen "Översyn av dränering". Inne i tältet lyfte vi frågan om energieffektivisering dels genom att visa olika lamparmaturer och dels genom en cykel där man fick generera sin egen ström. Tanken var att väcka intresse för den nya rådgivningen Energikollen. Vi hade också en demonstrationsodling av hur kväveeffekten påverkas av olika tidpunkter vid spridning av biogödsel.

Elmia Odlar

Elmia Odlar arrangerades för första gången som en ersättare till Potatis och Frilandsmässan som tidigare har arrangerats i Örebro. Greppa Näringen deltog med en monter och marknadsförde den nya rådgivningen om att använda prognosmodeller för potatisbladmögelsbekämpning. Dessutom marknadsfördes Energikollen för växthus.

EnergiÖst

En helt ny mässa för energiproduktion och energieffektivisering arrangerades i Linköping i oktober och Greppa Näringen hade en monter för att marknadsföra Energikollen.

Andra mässor

Deltagande i Greppa Näringen-montrar arrangerade regionalt har skett vid Brunby Lantbrukardag i Västerås och Logårdsdagen i Grästorps. Greppa Näringen hade också en utställning på LRF Ungdomens riksstämma på Sånge-Såby i mars.

Foto: Janne Andersson

Information och marknadsföring i länen

Samverkan mellan län

Under 2012 har två så kallade "länsstyrelseråd" genomförts där flertalet av länsstyrelserepresentanterna inom projektet deltagit. Huvudfokus för dessa möten är att diskutera förenkling av administration och upphandling.

Foto: Janne Andersson

Aktiviteter i länen

Blekinge:

- › Modifierad uppföljning av potatisrådgivning i grupp.

Dalarna och Gävleborg:

- › Mycket samarbete mellan Dalarna och Gävleborgs län. Har arrangerat kurser om:
  - › Grundkurs 12 april med 30 deltagare, Storvik
  - › Kursdag kring prognosverktyg för potatisbladmögelsbekämpning, Dala-Järna, 14 deltagare
  - › GPS teknik för att minska energiförbrukning Hedemora, 13 deltagare
  - › Plöjningskurs i Rättvik och Borlänge i oktober, 25 deltagare sammanlagt
  - › Energigrödornas ekonomi Hedemora januari, ca 20 deltagare
  - › Markpackning och dränering med 43 deltagare i Borlänge och 28 i Bollnäs i november.
- › Andra marknadsföringsaktiviteter har bland annat varit att delta vid vattendragsvandringar (2 i W-län och 1 i X-län) och att skicka ut information tillsammans med LRFs projekt Energilots.
- › Träffar med LRF, lst och rådgivarna har arrangerats vid flera tillfällen under året.

Gotland:

- › Valldag i januari med över 150 deltagare. Ett samarrangemang mellan LRF, Hushållningssällskapet, Växa, Länsstyrelsen samt Lantmännen. Info om markpackning, kväveutnyttjande, hygien och artkunskap i vallen.

- › Två vallfältvandringar med totalt 130 personer
- › Har medverkat vid Hallfredagdagen, och pratat markpackning vid en "grop" och säker förvaring av växtskyddsmedel.
- › 6 st lokala nyhetsbrev har producerats under året för att göra reklam för kommande händelser, varav ett med tema vall och växtskydd.
- › Uppstartsträff har genomförts med alla rådgivare tillsammans med vattenrådets styrelser. Information på mötet om tvåstegsdiken, fosforhalter i vattendragen och översvämningar.
- › Två träffar kombination sal och i fält om dikesunderhåll
- › En växtnärbalanskurs om hur man gör på nätet.
- › Har kommit igång med Energikollen höll bland annat en gruppträff dit ca 20 personer kom.

Halland:

- › Greppa-dag med 160 deltagare i februari. Seminarier om bland annat tvåstegsdiken, perenna grödor, marknadsföring och kolinlagring. En presskonferens om en SLU-rapport om att minskat växtnärläckage för första gången kunnat mätas i jordbruksår med tydligt nedåtgående trender.
- › Kurs om markavvattning, underhåll av diken hölls 1 mars med 26 deltagare i Eldsberga söder om Halmstad.
- › En fältvandring om ny teknik kring växtskydds-sprutor i Grimeton utanför Varberg.
- › Ett demoprojekt om Alternaria i matpotatis har genomförts av Växa på Hushållningssällskapet's gård Lilla Böslid söder om Halmstad.

- › Fyra vattendragsgrupper hade sitt andra besök våren 2012. Vattendragen är Hovmanneån i Kungsbacka, Törlan i Tvååker, Skintan i Halmstad och Edenbergaån i Laholm.
- › Växa har genomfört en gårdsträff där Klimatkollen marknadsfördes på en mjölkgård i Frillesås.
- › Länsstyrelsens infoblad Lantbruksnytt har innehållit artiklar om Greppa Näringen bland annat med info om de olika rådgivningsaktörer som finns i länet och vilka moduler de utför. Ett reportage handlade om ett uppföljningsbesök och reklam gjordes för Energikollen, markpackning och dränering.

Jönköping:

- › Tre stycken två-dagars grundkurser har genomförts, två i februari och en i november. Totalt 55 deltagare.
- › Deltog på mjölkföretagardag på Elmia i februari och på Hushållningssällskapets sommarmöte i augusti.
- › Deltog på tre stycken fältdagar om vallbrott med maskinvisning i september.
- › Ett riktat utskick till större gårdar i området "Östra Vätterbranterna" som ska bli ett biosfärsområde gjordes och gav ett antal nya medlemmar.
- › Samarbete med ett LOVA-projekt för Ingarpsjön.

Kalmar:

- › Grundkurs genomförd i form av 4 st kvällskurser och ett studiebesök.
- › En första träff har hållits, i länsstyrelsens regi, i ett avrinningsområde strax norr om Kalmar.
- › Telefonundersökning om hur nöjda lantbrukare är efter besök som också diskuterades med rådgivningsföretagen under avstämningsmöten i mars.
- › Under sommaren har en rådgivningsaktör kört en samlad satsning kring rådgivning om skötsel av våtmarker.

Kronoberg:

- › Genomförde en grundkurs som en tvådagars kurs i mars med 33 deltagare.
- › Notis i länsstyrelsen tidning "Landsbygd i Kronoberg" att det fortfarande finns möjlighet att gå med i Greppa Näringen.

Skåne:

- › Har arrangerat en våtmarkskurs
- › Har arbetat aktivt med den regionala delen på www.greppa.nu och bland annat lagt in information om utvärdering av växtnäringsbalanser i 7 olika regioner i Skåne
- › Nystart av marknadsförings/ utvecklingsgrupp där de tre största rådgivningsaktörerna finns representerade. Två möten har genomförts för att planera framtiden.
- › Utbildningsdag i november för alla kontaktpersoner från rådgivningsföretagen med motivation för att bredda sina rekommendationer till fler typer av moduler.

Stockholm:

- › Har arrangerat en grundkurs
- › Höll en första gruppträff i november för växthusodlare inom Energikollen

Södermanland:

- › Vattendragsgrupper:
  - › 6 st vattendragsgrupper har fortsatt arbetet under året
  - › 4 st grupper har avslutats under året
- › Kurser och fältvandringar
- › Två informationskvällar om energiskog under februari
- › Fältvandringar är genomförda bland annat inom säkerhet vid bekämpning, precisionsodling och översyn av dränering
- › En marknadsföringsgrupp finns och samordningsträff med LRF, rådgivare och lantbrukare har arrangerats
- › Pressträff om Energikollen 5 december.

Uppsala:

- › Energigrödornas ekonomi, två kvällar i februari och 72 lantbruksföretag deltog.
- › Grundkurs med studiebesök i mars och deltog totalt 21st
- › Markpackning och dränering Olandsån (Alunda) och Tämnrån (Tärnsjö), i oktober totalt 9 lantbruksföretagare deltog
- › Har vid fyra tillfällen gjort reklam för Greppa Näringen i länsstyrelsens tidning Gröna bladet, framförallt med fokus på våtmarks- och klimatfrågor. En person deltog under Brunnby lantbrukardag och vid LRF-stämman i Uppsala. Länsstyrelsen har också samordnat ett studiebesök, hos Greppa-ambassadörer i länet och möte på länsstyrelsen för ett 20-tal lantbrukare, rådgivare och projektledare från Finland i juli.
- › Ett avstämningsmöte med rådgivningsorganisationerna arrangerades i oktober.

Värmland:

- › Grundkurs i februari med 35 deltagare, Karlstad
- › Två vattendragsvandringar i juni, en vid Ölme och en vid Ävjan med ca 50 deltagare vardera
- › Har behövt bromsa in antalet nya medlemmar för att rådgivarna ska komma ikapp med att genomföra fler besök än bara startbesök.
- › Grundkurs i november, 22 deltagare, Väse

Västmanland:

- › Tre vattendragsgrupper pågår som drivs av lantbrukarna själva. Länsstyrelsen medverkar som en stöttande part och bidrar med kompetensutveckling i form av medverkan på möten samt att vi förlägger fältvandringar i deras avrinningsområden.
- › Vattendragsvandring med fokus på fosfor i pilotområdet för Greppa Fosfor
- › Deltog med en monter på Brunnby lantbrukardag.
- › Studiecirkel i avrinningsområdet Hjulbäcken utanför Sala har avslutats efter 5 träffar.

- › Tre fältvandringar med jordgropstema som samlade ca 50 personer, varav två utanför Sala och en i Munktorp.
- › Två fältvandringar ”Miljöanpassad dikesrensning” som samlade ca 25 personer utanför Sala.

Västra Götaland:

- › Temadag kring växtskydd genomförd på Bjertorp, både på sal och i fält, ca 15 deltagare
- › Deltog på Slätte Ekodag i juni med en monter och fokus på kvävestrategi för ekologiska gårdar
- › Deltog på Logårdsdagen i juni med fokus på att marknadsföra dräneringsrådgivningen.
- › Ytterligare erfa-grupper inom vall har startat upp
- › Arrangerade en temadag i oktober med ca 150 deltagare under namnet ”Väga, väga, mäta” på Viken. Dagen innehöll både en utställning och faktagivning om effektivisering genom produktionsstyrning och resultatkontroll. Många firmor som säljer teknik och utrustning samt rådgivare var på plats. Tillsammans berättade de vad uppföljning och styrning kan ge i produktion, miljö och ekonomi.
- › Pressträff på gård för att marknadsföra Energikollen i november. En pressträff i samband med en gruppträff på Energikollen ordnades i december.
- › 3 vattendragsträffar genomförda under hösten.
- › 3 gillesträffar och 3 fältvandringar har genomförts.
- › En Temadag - Vässa din vallodling anordnades också.

Örebro:

- › Arrangerade en fältvandring om stallgödsel till vall, Klementsroda gård, Vedervåg (18 deltagare). Marknadsförde Greppa Näringen på en fältvandring som Spannmålsodlarna ordnat på Mörby gård, Odensbacken (ca 150 deltagare).
- › Hade en monter på spannmålsodlarnas riksstämman tillsammans med Lst Östergötland samt medverkade på Sveriges Grisföretagares årsmöte (ca 50 deltagare).
- › Anordnade 2 kurser om markavvattning och juridik. Stora Mellösa och Mosås, (totalt 62 deltagare).
- › 2 fältvandringar med tema växtnäring/mark. Den första träffen på Walla gård, Vintrosa, tog upp frågor om växtnäring, kväveupptag, kompletteringsbehov, N-sensor m.m. (10 deltagare) och den andra i Glanshammar, handlade om grundförbättringar i marken (11 deltagare).

Östergötland:

- › Grundkurs (heldag) i Mjölby, Norrköping och Vårdnäs söder om Linköping i november 2011. Totalt 70 deltagare. Tio mindre grupper bildades som har haft totalt 22 gruppträffar under vintern 2011/2012.

- › Vattendragsgrupper är bildade söder om Tåkern, runt Söderköpingsån, runt Gisselöå och runt Jonsbergsån och Varaån längst ut på Vikbolandet. Totalt hölls 10 infoträffar och vattendragsvandringar under 2012.
- › Pris till Årets Greppa-medlem och -rådgivare delades ut på LRFs regionstämma den 20 mars.
- › Gårdsvandring om bygg och klimat i Ringarum den 29 mars. Ca 20 deltagare.
- › Fältdagar om säkert växtskydd på Kölbäck (Skänninge) den 8 maj och Tornby (Norrköping) den 15 maj. 36 respektive 15 deltagare.
- › Fältvandringar vallodling den 21 maj i Rinna (Väderstad) och den 28 maj i Ölmetorp (Finspång). Ca 20 deltagare vid varje tillfälle.
- › Monter på Spannmålsodlarnas Riksstämman i Vadstena den 25 maj.
- › Fältdag om markstruktur och dränering på Tolefors och Hackstad utanför Linköping den 18 juni. Ca 80 deltagare.
- › Monter på Vall 2012 i Vreta Kloster 9 augusti. Demo-odlingar bekämpning av ogräs i majs, respektive vallinsådder. Demoodling av proteingrödor och en grop för visning av vallgrödors rotsystem och effekter av markpackning.
- › Monter tillsammans med LRF på vattendragsvandring för allmänheten i Mjölby den 25 augusti.
- › Rådgivarträff heldag 13 september i Vreta Kloster, 15 deltagare.
- › Monter på Jordbrukardagen i Valdemarsvik den 29 september.
- › Grundkurs i Vreta Kloster den 8 november och Norrköping den 14 november. 23 respektive 13 deltagare.

Övrigt:

Mälardalslänen har träffats två gånger för att diskutera samordning av upphandlingar, tipsa varandra om aktiviteter och för att försöka ta ett samlat grepp på energirådgivningen.

Foto: Janne Andersson

Rådgivning

Nya rådgivningsbesök

Den största nyheten under året var det nya rådgivningskonceptet Energikollen. Energikollen innebär olika saker beroende på vilken typ av gård man har. För växtodlingsgårdar finns i dagsläget två stycken gruppträffar att ta del i. För djurgårdar och växthusföretag finns dessutom individuella besök som förslagsvis genomförs mellan de två gruppträffarna.

Dessutom lanserades i några län ett rådgivningskoncept för att använda prognosmodeller vid bekämpning av potatisbladmögel. Rådgivningen erbjuds under en hel växtsäsong och dessutom med uppstart år två. Lantbrukaren får stöd att komma igång med att använda ett datorbaserat prognosverktyg istället för att köra växtskydd med förbestämda intervaller.

Genomförda rådgivningsbesök

Antalet genomförda rådgivningar låg ungefär i nivå med antalet för 2011. Det kan konstateras att antalet rådgivningsbesök hade stabiliserat sig på en högre nivå jämfört med 2009 och 2010. Antalet startbesök var också fortsatt hög med hela 587 nya lantbrukare som fått sin första introduktion till Greppa Näringen.

Enskild rådgivning

Namn	Modul	Kalmar	Got-land	Blekinge	Skåne	Halland	V Götala-land	Stock-holm	Uppsala	Sörmland	Östergötland	Örebro	Väst-manland	Jönköping	Kronoberg	Värmland	Dalarna	Gävleborg	Totalt
Starrådgivning med Växtnäringsbalans	1AA	27	36	1	62	25	159	22	20	29	68	14	8	42	40	21	10	13	597
Uppföljning - rådgivning	1B	28	0	4	38	46	95	1	28	2	26	0	4	0	0	0	0	0	272
Upprepad växtnäringsbalans, gårdar utan djurproduktion	10B	1	2	4	107	22	57	4	8	1	0	0	4	0	0	0	0	0	210
Upprepad Växtnäringsbalans, gårdar med djurproduktion	10D	26	13	10	63	44	111	6	25	3	7	0	10	2	0	0	1	0	321
Kvävestrategi utan stallgödsel	11Aa	0	2	0	7	2	19	0	1	1	2	0	4	1	0	0	0	0	39
Kvävestrategi med stallgödsel	11Ab	5	14	1	7	14	49	2	6	2	5	4	2	19	0	4	1	0	135
Fosforstrategi	11B	17	0	0	3	7	22	0	26	5	11	2	5	1	0	5	1	0	105
Potatis- kväve och fosforstrategi	11C	0	0	0	12	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13
Grönsaker - kväve och fosforstrategi	11D	0	0	0	3	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
Kvävestrategi på ekologiska gårdar	11E	2	3	0	0	2	20	4	7	3	3	2	2	11	1	1	0	1	62
Markpackning	12A	7	5	6	3	0	45	0	2	1	7	1	1	7	0	2	1	0	88
Växtföljd och bördighet	12B	1	0	0	17	3	22	1	7	0	0	0	1	0	0	6	1	2	63
Växtskydd - hantering	13A	5	0	8	62	1	8	0	3	6	2	12	0	0	1	0	0	0	108
Växtskyddsstrategi	13B	2	2	0	17	0	17	1	4	0	3	0	0	0	0	0	0	0	46
Växtskydd - vattenskyddsområde	13C	3	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Potatis- växtskyddsstrategi	13D	0	0	0	10	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	12
Växtskydd - fläktspåra	13F	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Våtmarksplanering	14A	24	6	6	145	19	40	8	28	6	2	10	2	2	0	0	0	0	301
Skötsel/restaurering av våtmark	14B	25	0	0	30	3	6	1	6	1	0	0	0	0	0	0	0	0	72
Översyn av dränering	14D	0	0	0	1	1	26	0	2	1	12	2	1	0	0	0	0	0	46
Grovfoderodling	15A	9	21	2	47	5	66	0	10	1	16	0	5	14	0	5	4	1	206
Precisionsodling	16A	0	0	0	6	2	0	6	6	2	0	0	3	0	0	0	0	0	25
Test av mineralgödselspridare	16B	4	0	0	18	0	25	0	17	13	4	0	8	0	0	5	0	0	94
Klimatkollen, växtodlingsgårdar	20A	1	4	1	4	1	13	0	4	0	11	0	5	1	0	0	2	0	47
Klimatkollen, djurgårdar	20B	31	11	0	27	10	30	0	16	4	37	1	6	27	1	0	4	0	205
Energikollen, lantbruk	21C	5	4	0	6	0	5	0	6	1	8	5	1	7	0	0	1	0	62
Energikollen, växthus	21D	4	0	0	2	0	0	2	0	2	1	0	1	1	0	0	0	0	13
Stallmiljö och yttre miljö	30A	7	5	0	7	1	6	0	0	4	1	0	0	0	0	0	0	0	31
Byggplanering	30C	15	6	2	33	7	48	1	4	4	14	1	1	7	1	1	0	1	146
Upprepad Växtnäringsbalans, mjölk- nöt- och lammgårdar	40B	1	0	0	129	5	9	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	150
Kontroll av foderstater, mjölkkor	41A	11	5	11	46	7	28	0	2	5	4	1	0	17	6	1	0	2	146
Kontroll av foderstater, nöt och lamm	41B	7	8	3	55	18	68	3	7	7	17	0	2	8	2	1	0	0	206
Endags utfodringskontroll, mjölk/nöt	41C	9	0	3	62	5	3	0	1	2	0	1	1	0	2	0	0	0	89
Betesstrategi	42A	1	0	0	7	2	26	3	2	3	9	0	0	4	1	2	0	4	64
Utfodringskontroll, smågris	50A	0	1	0	18	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	22
Utfodringskontroll, slaktsvin	50B	0	1	0	12	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15
Växthus, gödsling i slutet system	70A	0	0	0	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
TOTALT		278	152	62	1071	260	1027	67	250	111	271	57	77	171	55	54	26	24	4026

Utbildning

Fortbildningskurser för rådgivare

För att arbeta som rådgivare inom Greppa Näringen krävs att man har genomgått en introduktionskurs på två dagar. Under 2012 utfördes en sådan kurs med 43 deltagare. Dessutom arrangeras en lång rad kurser för fortbildning av rådgivare i olika ämnen.

Kurser 2012

Kurs	Datum	Antal deltagare
Grundkurs klimat	26–27 jan	28
Utvärdering växtnäringsbalansdatabasen	4 feb	13
Klimatkollen - beräkningsverktyg	11 feb	32
Klimatkollen-beräkningsverktyg	1 april	8
Växtskyddshantering	5–6 april	9
Klimatcertifiering	11 april	27
Klimatkollen modulkurs	12 maj	30
Klimatkollen - beräkningsverktyg	7 sept	13
Utvärdering av vn-balanser regionalt	5 okt	35
Miljöarbetet kring Östersjön	6 okt	15
Utvärdering växtnäringsbalansdatabasen	12 okt	4
Utvärdering växtnäringsbalansdatabasen	13 okt	12
Introduktionskurs för nya rådgivare	8–9 nov	43
Arbetsätt med vattendragsgrupper	15 nov	22
Översyn av dränering	16 nov	35
Förbättra kväveutnyttjandet för mjölkkor	22–23 nov	14
Klimatkollen erfarenhetskurs web	8 dec	22
Summa kurser och deltagare	17	326

Foto: Janne Andersson

John Winroth, Christian Swensson, Lennart Hedén, Stina Olofsson, Else-Marie Mejersjö, Magnus Franzen, Markus Hoffman och Christel Gustafsson

Greppa Näringens medarbetare

Styrgrupp

Else-Marie Mejersjö, ordförande

Magnus Franzén

Christel Gustafsson/Martin Sjödahl

John Winroth

Anders Ericson

Lennart Héden (halva året)

Susanne Boe-Skåmedal (ersättare för Lennart Hedén)

Markus Hoffman

Carl Wachtmeister

Christian Swensson

Stina Olofsson, sekreterare (projektledare)

Jordbruksverket

Jordbruksverket

Jordbruksverket

Länsstyrelsen i Kalmar län

Länsstyrelsen i Skåne län

Länsstyrelsen i Västra Götaland

Länsstyrelsen i Östergötland

LRF

LRF

Svensk Mjök

Jordbruksverket

Arbetsutskottet: Ulrika Williamsson, Elin Einarson, Pernilla Kvarmo, Stina Olofsson, Josefin Kihlberg, Maria Fermvik, Magnus Sandström, Anna Hagerberg, Cecilia Linge, Therese Olsson

Projektgrupp

Stina Olofsson, ordförande

Josefin Kihlberg, sekreterare

Jenny Johansson, Lst

Maria Källming, Lst

Linda Larsson, Lst

Hans Nilsson, Lst

Arne Joelsson/Solveig Ahlbin, Lst

Eva Magnusson, Lst

Kristian Gustafsson, LRF

Per Nyström, LRF

Södermanland

Östergötland

Gotlands län

Skåne län

Hallands län

Västra Götaland

Gotland

Mälardalen

Arbetsutskott

Stina Olofsson, Projektledare

Cecilia Linge, Databasansvarig

Pernilla Kvarmo, Utbildningsansvarig

Maria Fermvik, Ekonomifrågor

Therese Olsson, Husdjursfrågor

Anna Hagerberg/Torben Kudsk Klimatfrågor

Magnus Sandström, Växtskyddsfrågor

Ulrika Williamsson, Webbredaktör och STANK

Elin Einarson, energieffektiviseringsfrågor

Josefin Kihlberg, Informationsansvarig

Hans Nilsson, Länsstyrelserepresentant

Placering

Alnarp

Alnarp

Linköping

Alnarp

Alnarp

Alnarp

Uppsala

Uppsala

Jönköping

LRF, Stockholm

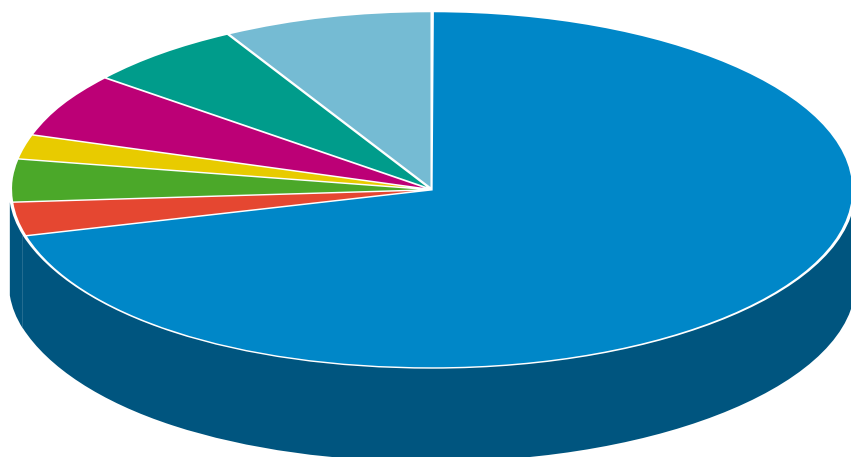
Kristianstad

Anna Hagerberg var tjänstledig början av året och ersattes av Torben Kudsk. Under hösten har Ulrika Williamsson varit tjänstledig från sina uppdrag som webbredaktör och ersatts av Josefin Kihlberg och Therese Olsson.

Året i siffror

Under 2012 var den totala mängden förbrukade medel cirka 44 miljoner kronor. Hur pengarna fördelades mellan olika poster visas i nedanstående diagram.

Procentuell fördelning av medel 2012

Enskild rådgivning 71%	Rådgivningsunderlag 6%
Grupp rådgivning 3%	Marknadsföring och info 6%
Lantbrukarkurser 4%	Administrativt och databas 8%
Rådgivarkurser 2%	

Uppskattade kostnader för verksamhet i Greppa Näringen 2012

	År 2012
Enskild rådgivning*	32 208 000
Grupp rådgivning**	1 110 000
Lantbrukarkurser***	1 600 000
Rådgivarkurser	1 103 000
Rådgivningsunderlag	2 660 000
Marknadsföring och info	2 574 000
Adm och databas	3 771 000
	45 026 000

*Uppskattad siffra: Beräknat utifrån en schablonkostnad på 8000 kr per enskild rådgivning (4026 st)

**Uppskattad siffra: Beräknat utifrån en schablonkostnad på 15000 kr per grupprådgivning (74 st)

***Uppskattad siffra: 20 lantbrukarkurser á 30 000 kr samt lokala projekt 1 000 000 kr.

Foto: Janne Andersson